

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2563/2544

นางสาว จุฬารัตน์ ศรีคำผู้ร้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1585, ป.พ.พ. มาตรา 1582, ป.วิ.พ. มาตรา 223 ทวิ, ป.พ.พ. มาตรา 1520

ย่อ / หลักกฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1585 วรรคหนึ่ง ให้ตั้งผู้ปกครองผู้เยาว์ได้เฉพาะกรณีผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง การที่มารดาตาย ส่วนบิดายังมีชีวิตอยู่และมีได้ถูกถอนอำนาจปกครอง แม้บิดามารดาจะจดทะเบียนหย่าโดยตกลงให้มารดาเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์แต่ฝ่ายเดียวก็เป็นเรื่องการตกลงตามมาตรา 1520 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 1566 วรรคสอง (6) เท่านั้น มิใช่เป็นกรณีที่บิดาถูกถอนอำนาจปกครองเพราะการจะถอนอำนาจปกครองจะต้องมีเหตุตามมาตรา 1582 และเป็นอำนาจของศาล ดังนั้น อำนาจปกครองจึงกลับมาอยู่แก่บิดาฝ่ายเดียวตามมาตรา 1566 วรรคสอง (1) เมื่อผู้เยาว์ยังมีบิดาซึ่งยังไม่ถูกถอนอำนาจปกครองจึงไม่อาจตั้งผู้ปกครองได้ ผู้ร้องซึ่งเป็นบิดาผู้เยาว์จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ตั้งผู้ปกครองประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582 ให้อำนาจศาลถอนอำนาจปกครองได้โดยลำพังไม่ต้องให้ผู้ใดร้องขอก็ได้ หากมีเหตุตามบทบัญญัติดังกล่าว แม้ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอถอนอำนาจปกครองของบิดาผู้เยาว์ แต่เมื่อความปรากฏต่อศาลว่าที่บิดาของผู้เยาว์ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดและไม่ได้อุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ โดยให้อยู่ในความดูแลของผู้ร้องถือได้ว่าบิดาประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงและใช้อำนาจปกครองแก่ตัวผู้เยาว์โดยมิชอบ ศาลจึงมีอำนาจพิพากษาให้ถอนอำนาจปกครองบิดาผู้เยาว์และเมื่อผู้เยาว์ไม่มีผู้ใช้อำนาจปกครองเนื่องจากมารดาตายและบิดาถูกถอนอำนาจปกครองประกอบกับผู้เยาว์อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้ร้องตลอดมา ทั้งบิดายินยอมให้ผู้ร้องเป็นผู้ปกครอง ศาลจึงตั้งผู้ร้องเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอว่า ผู้ร้องเป็นน้องของนางจิรัฐธิกา ดาแวนนางสาวหทัยชนก ใจกล้า อายุ 18 ปี ผู้เยาว์เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนางจิรัฐธิกา ดาแวน กับนายสุรศักดิ์ ใจกล้า ต่อมานางจิรัฐธิกากับนายสุรศักดิ์ได้จดทะเบียนหย่าโดยให้บุตรอยู่ในอำนาจปกครองของมารดาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2543 นางจิรัฐธิกาส่งแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุ ทำให้ผู้เยาว์ไม่มีผู้ปกครอง ผู้ร้องเป็นบิดาของผู้เยาว์มีความประสงค์จะขอเป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์ขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้ปกครองของนางสาวหทัยชนก ใจกล้า ผู้เยาว์ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องผู้ร้องอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกาโดยได้รับอนุญาตจากศาลชั้นต้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 223 ทวิศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องว่าผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องขอเป็นผู้ปกครองของนางสาวหทัยชนก ใจกล้าผู้เยาว์หรือไม่ ข้อเท็จจริงได้ความตามสำนวนว่า ผู้ร้องเป็นบิดาของผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรของนางจิรัฐธิกา ดาแวน กับนายสุรศักดิ์ ใจกล้า ต่อมานางจิรัฐธิกากับนายสุรศักดิ์จดทะเบียนหย่าจากการเป็นสามีภริยาและมีข้อตกลงให้บุตรผู้เยาว์อยู่ในความปกครองของมารดา ตามบันทึกหลังจดทะเบียนการหย่า หลังจากนั้นนางจิรัฐธิกาส่งแก่กรรม ส่วนนายสุรศักดิ์ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำจังหวัดอุดรดิตถ์เกี่ยวกับเรื่องจำหน่ายยาเสพติดให้โทษเห็นว่าการจะตั้งผู้ปกครองผู้เยาว์นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1585 วรรคหนึ่ง ให้ตั้ง

ได้เฉพาะกรณีผู้เยาว์ไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครองเสีย ข้อเท็จจริงในคดีนี้ ได้ความว่า มารดาของผู้เยาว์ถึงแก่กรรมส่วนบิดาของผู้เยาว์ยังมีชีวิตอยู่และมีได้ถูกถอนอำนาจปกครองแต่อย่างใด แม้บิดาและมารดาจะจดทะเบียนหย่าโดยตกลงให้มารดาเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์ แต่ฝ่ายเดียวก็เป็นเรื่องการตกลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1520 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 1566 วรรคสอง (6) เท่านั้น มิใช่เป็นกรณีที่บิดาถูกถอนอำนาจปกครองเพราะการจะเพิกถอนอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีเหตุตามมาตรา 1582 และเป็นอำนาจของศาล ดังนั้น เมื่อมารดาของผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแต่ผู้เดียวตามที่ตกลงขณะจดทะเบียนหย่าถึงแก่กรรมอำนาจปกครองผู้เยาว์ก็กลับมาอยู่แก่บิดาฝ่ายเดียวตามมาตรา 1566 วรรคสอง (1) เมื่อผู้เยาว์ยังมีบิดาซึ่งยังไม่ถูกถอนอำนาจปกครองจึงไม่อาจตั้งผู้ปกครองได้ ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ตั้งผู้ปกครอง แต่อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ถ้าผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถโดยคำสั่งศาลก็ดี ใช้อำนาจปกครองเกี่ยวแก่ตัวผู้เยาว์โดยมิชอบก็ดี ประพฤติชั่วร้ายก็ดี ในกรณีเหล่านี้ศาลจะสั่งเอง หรือจะสั่งเมื่อญาติของผู้เยาว์หรืออัยการร้องขอให้ถอนอำนาจปกครองเสียบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้" แสดงให้เห็นว่าในการถอนอำนาจปกครองนั้น กฎหมายได้ให้อำนาจศาลถอนเสียได้โดยลำพัง ไม่ต้องให้ผู้ใดร้องขอก็ได้ หากมีเหตุตามบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น แม้ในขณะผู้ร้องยื่นคำร้อง ผู้ร้องจะไม่มีอำนาจยื่นก็ตาม แต่เมื่อความปรากฏต่อศาลว่า พฤติการณ์ที่บิดาของผู้เยาว์ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติด และไม่ได้อุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์ โดยให้อยู่ในความดูแลของผู้ร้อง กรณีถือได้ว่า บิดาของผู้เยาว์ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงและใช้อำนาจปกครองแก่ตัวผู้เยาว์โดยมิชอบ ศาลจึงมีอำนาจพิพากษาให้ถอนอำนาจปกครองบิดาผู้เยาว์และเมื่อผู้เยาว์ไม่มีผู้ใช้อำนาจปกครองเนื่องจากรับถึงแก่ความตายและบิดาถูกถอนอำนาจปกครองประกอบกับผู้เยาว์อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้ร้องตลอดมา ทั้งบิดาของผู้เยาว์ยินยอมให้ผู้ร้องเป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์ การให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้ปกครองผู้เยาว์ย่อมเหมาะสมกว่า"พิพากษากลับ ให้ถอนอำนาจปกครองผู้เยาว์จากนายสุรศักดิ์ ใจกล้าบิดาและตั้งนางสาวจุฬารัตน์ ศรีคำ ผู้ร้องเป็นผู้ปกครองของผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1585 วรรคหนึ่ง

องค์คณะ

สุวัตร สุขเกษม · สมพล สัตยาภิธาน · ขวลิต ธรรมอาชู

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2563/2544>